

Prezydyum c.k.Dyrekcji policji

L.6675./16./pr.

We Lwowie, 12. grudnia 1916

1096/13.

P r e z y d y u m c.k. N a m i e s t n i c t w a

w Białej.

Wykonując polecenie z 26./XI. 1916 L.230/g. pozwalam sobie przedłożyć garść szczegółów z życia i działalności Piłsudskiego, które dają również wyobrażenie o jego poglądach politycznych i o jego charakterze.-

Pułkownik - brygadyer Józef Piłsudski urodził się w r. 1867 w Żuławie na Litwie jako syn za-
możnego ziemianina. W r. 1885 złożył maturę w gimnazjum wileńskim poczem zapisał się na wydział medycyny uni-
wersytetu w Charkowie. Wydalony z uniwersytetu charkowskie-
go za udział w rozruchach studenckich wrócił do Wilna i
tu zetknął się z miejscową radykalną i rewolucyjną młodzie-
żą o zabarwieniu politycznym przeważnie socjalistycznym.-

W r. 1887 został przez rząd rosyjski aresz-
towany za należenie do nielegalnej organizacji młodzieży
i w drodze administracyjnej skazany na pięcioletnie
zesłanie do Syberyi wschodniej.-

W r. 1892 powrócił do Wilna i tu rzucił się
w wir walki polityczno-agitacyjnej.-

Zbliżył się ponownie do kół socjalistycznych
i przyczynił się bardzo do założenia polskiej partii
socjalistycznej /PPS./

./.

15a

Wspólnie z niejakim Aleksandrem Sulkiewiczem rozpoczął w lipcu 1894 wydawnictwo nielegalnego pisma peryodycznego pt. "Robotnik." Robotnik, jakkolwiek pismo socjalistyczne pod redakcją Piłsudzkiego rzucił wyraźnie hasło niepodległości Polski i omawiał konieczność przygotowania się do walki zbrojnej z Rosją.-

Robotnik drukował się tajnie naprzód w Wilnie, a w r. 1896 przeniesiono jego wydawnictwo do Łodzi. Tu jednak wykryto tajną drukarnię " Robotnika " w mieszkaniu Piłsudzkiego, skutkiem czego nastąpiło jego aresztowanie i zamknięcie w osławionym X.Pawilonie w Warszawie.-

Polska partya socjalistyczna, podówczas silna już i rozgałęziona organizacya postarała się o kontynuowanie wydawnictwa " Robotnika " i zaczęła robić starania w celu umożliwienia Piłsudzkiemu ucieczki z więzienia.- Ucieczka z X.Pawilonu była niemożliwa, wobec czego trzeba było postarać się o przeniesienie go do innego więzienia. Ze strony partyi posłano mu opis szczegółowy choroby umysłowej i dano mu poradę, by w myśl tych wskazówek zaczął udawać chorobę umysłową.- Symulacya widocznie się powiodła, gdyż po dłuższem badaniu i obserwacyi przeniesiono Piłsudzkiego do Petersburga, do szpitala św.Mikołaja, skąd przy pomocy pewnego lekarza, należącego do organizacyi udało się Piłsudzkiemu uciec dnia 13.maja 1901.-

Po ucieczce z więzienia Piłsudzki z żoną Maryą zdołał się dostać za granicę.Osiadł na razie w Krakowie i przez jakie pół roku żył zdala od wszelkiej akcyi, by przyjść do równowagi po ciężkich przejściach doznanych w rosyjskich więzieniach.Następnie przeniósł się do Londynu, gdzie podówczas skupiała się polska emigracya polityczna.-

Na wiosnę 1902 r. wraca Piłsudski już na stałe do Krakowa, a lato przepędza w Zakopanem. Stąd robi częste wycieczki do Królestwa oraz objeżdża Galicyę. W Krakowie zetknął się i zbliżył Piłsudski do polskiej partii soc. dem. a ścisłe stosunki nawiązał z przywódcą tej partii Ignacym Daszyńskim. W Krakowie Piłsudski zaczyna słowem i pismem szerzyć ideę, że chcąc uzyskać niepodległość Polski, należy przejść od marzenia i mówienia do stworzenia sił i organizacji, które w odpowiedniej chwili mają podjąć zbrojną walkę z Rosyą o niepodległość Polski. - Piłsudski w swych planach zbrojnej walki z Rosyą do której zamyślał pociągnąć cały naród bez względu na partye i przekonania polityczne, wychodzi poza ramy taktyki partii soc. dem. w której plany jego przyjęto z niedowierzaniem i nieufnością. -

Pierwsza sposobność do częściowego zrealizowania planów zbrojnej walki z Rosyą nadarzyła się w czasie wojny rosyjsko-japońskiej. Piłsudski wyjechał do Japonii z Tytusem Filipowiczem i zaproponował rządowi japońskiemu uzbrojenie Królestwa polskiego do walki z Rosyą, jednak propozycji jego nie przyjęto. Wobec tego wraca do Krakowa. Na jego wniosek w centralnym Komitecie PPS. postanowiono na mobilizację w Królestwie odpowiedzieć zbiorową demonstracją. Demonstracja ta odbyła się dnia 13. listopada w Warszawie. Plany jego na wywołanie zbrojnego powstania przeciw Rosji nie powiodły się wówczas. Powstały jedynie organizacje bojowe, które tu i ówdzie staczały utarczki z mniejszymi oddziałami rosyjskimi, żandarmeryą, policyą, napadały na pociągi, kasy rządowe rosyjskie i t.p. a z biegiem czasu wyrodziły się nawet wskutek panującego w Królestwie chaosu i szerzonej przez rząd rosyjski demoralizacji w bandyckie drużyny bojowe, mające na celu dokonywanie rabunków i wywłaszczeń. -

./. .

To ostateczne niepowodzenie wywołania ogólnego zbrojnego powstania narodowego przeciw Rosji spowodowało, że Piłsudzki usunął się od partii. Myśli jednak zbrojnego powstania przeciw Rosji nie porzucił, lecz przeciwnie postanowił stowrzyć organizację wojskową, jednakże uzbrojoną i wymusztrowaną, owianą duchem dyscypliny wojskowej i dowodzoną przez wykształconych wojskowych oficerów.- Powoli nabiera jednak Piłsudzki przekonania, że Królestwo polskie zwycięskiej walki z Rosją samo nie będzie w stanie przeprowadzić. Wyrabia się u niego pod wpływem pobytu w Krakowie, obcowania z politycznymi przywódcami polskimi w Monarchii przekonanie, że walkę zbrojną o oswobodzenie Królestwa z rąk Rosji mogą Polacy podjąć ze skutkiem jedynie opierając się o Monarchię austro-węgierską i przy jej pomocy- na wypadek wojny Austrii z Rosją.-

Przełomową chwilę działalności Piłsudzkiego stanowi zastrzenie się stosunków międzynarodowych po aneksji Bośni i Hercegowiny.- Od tej chwili zaczynają się tworzyć w całej Galicyi za jego inicjatywą w Krakowie, Lwowie, Drohobyczu, Samborze, Stanisławowie, Brzeżanach kółka wojskowe zwłaszcza wśród młodzieży.- W r. 1910 organizacje militarne młodzieży uzyskały zatwierdzenie ze strony władz politycznych. We Lwowie powstaje pod wpływem Piłsudzkiego pozostający Związek strzelecki, w Krakowie zaś towarzystwo strzeleckie. Część młodzieży niepodległościowej wstępuje w Krakowie do Strzelca, pozostającego podówczas pod wpływem Władysława Studnickiego. Druga część tej młodzieży garnie się wraz z niezawisłymi ludowcami do organizacji "polskich drużyn strzeleckich". Wszystkie jednak organizacje pozostawały pod wpływem Piłsudzkiego.-

./. .

Wybuch wojny bałkańskiej dodaje bodźca do tem
intenzywniejszej pracy na polu ćwiczeń wojskowych mło-
dzieży w organizacjach strzeleckich. Powstaje komisya
tymczasowa, złożona z przedstawicieli stronnictw nie-
podległościowych Królestwa i Galicyi.-

Dnia 5.sierpnia 1912 na zjeździe w Zakopanem
założono Skarb wojskowy. W r.1912 zaczyna wychodzić we
Lwowie pismo poświęcone sprawom wojskowym pt."Strzelec"
w redggowaniu którego bierze Piłsudzki główny udział.-

Gdy wybuchła w sierpniu 1914 wojna światowa,
Piłsudzki wspólnie z Kazimierzem Sosnkowskim przeprowa-
dza mobilizacyę Związków strzeleckich i Drużyn strzele-
ckich, stara się porozumieć z oraganizacyami wojskowymi
"Sokoła" i " Drużyn Bartoszewych ". Staje na czele
zorganizowanego przez się oddziału /: później I.brygada
legionów polskich :/ i wyrusza do Królestwa celem prowa-
dzenia regularnej walki zbrojnej z Rosyą, w ścisłym ppar-
ciu i związku z Monarchią.-

Po zwolnieniu go z legionów Piłsudzki wedle
zasiągniętych informacji i doniesien prasy bawił w Krako-
wie i Zakopanem. W dniach 22 i 23. października br.
bawiło w Krakowie kilku reprezentantów Warszawy,którzy
przybyli do Piłsudzkiego a także celem zetknięcia się
z N.K.N. Skład tej reprezentacyi oraz opis zebrania,
które z tego powodu odbyło się w Krakowie w sali towa-
rzystwa lekarskiego,podany jest w załączonym egzemplarzu
"Wieku Nowego" z 27./10 1916 Nr. 4625 w artykule pt.
"Przedstawiciele Warszawy w Krakowie" powtórzonym za
"Naprzodem" Nr. 296 z 25/X.1916.-

Zauważam tu także, że w czasie uroczystych
obchodów ,które odbyły się w Krakowie z powodu prokla-
macyi Państwa polskiego - Piłsudzki jak donosi prasa

krakowska - był przedmiotem gorących owacji ze strony publiczności. We Lwowie Piłsudzki ma niewątpliwie wielu gorących zwolenników, szczególnie wśród "Ligi Kobiet" wśród polskiej partii soc. dem., a także wśród członków tut. delegacji NKN.-

Wedle informacji, jakie tu zebrałem, Polska organizacja wojskowa znana pod skróconą nazwą P.O.W., która wkrótce po ogłoszeniu proklamacji z 5./XI.1916 ujawniła w Warszawie swe istnienie i działalność, jest organizacją pozostającą pod wpływem Piłsudzkiego.-

W niektórych kołach tut. mogących mieć znajomość obecnych nastrojów w Królestwie sądzą, że werbunek do armii polskiej da poważne wyniki, jeżeli do akcji tej będzie wciągnięty Piłsudzki.-

Zauważam dalej, że wedle doniesienia "Ziemi lubelskiej" z 28/XI.br. i "Nowej Reformy" z 30./XI.br. Nr. 603 Piłsudzki na wezwanie gen. gubernatora Kuka przybył dnia 27. listopada br. do Lublina gdzie był przyjęty przez gen. gubernatora na audyencji.- Wedle opinii kół politycznych Królestwa, Piłsudzki ma być proponowany na Członka Rady Stanu, w której stanąłby na czele wydziału wojskowego.- We Lwowie bawił Piłsudzki po raz ostatni dnia 17 i 18. marca br. tj. w czasie gdy w okolicy Lwowa spędzał urlop wzięty dla wypoczynku i poratowania zdrowia.

Z uwagi, że centrum działalności politycznej Galicyi stanowi dziś raczej Kraków a nie Lwów, nie miałem sposobności rzecz naturalna obserwować bliżej i dokładniej działalności politycznej Piłsudzkiego w ostatnich czasach.-

Ogólnie tylko zaznaczyć mogę, że Piłsudzkiego dążeniem było i jest osiągnięcie niepodległości Królestwa Polskiego. Zdobycie zaś niepodległości uważał za możliwe tylko przez walkę i zwycięstwo nad Rosją.-

C.k. Radca Dworu i Dyrektor Policji: Reinlender mp.

Za zgodność z oryginałem!

We Lwowie, 30. czerwca * 1919 *

Alexander Reinlender
St. oficyat policji